

Леся
Українка

Лелія

(ЛІЛЕЯ)

Сьоме листопада

ВЧ № 2. Підготовка до виразного читання і виразне читання уривка з казки «Лелія» Лесі Українки

Мета:

- виразно читати казку Лесі Українки, закріпити вивчене про літературну (авторську) казку;
- розвивати навички виразного читання, уміння ставити запитання, відповідати на них, вміти правильно їх формулювати;
- виховувати любов і шану до навколишнього середовища.

У невеличкій кімнаті лежить на ліжку слабий хлопчик. Лежить він, не спить, дивиться, широко розкривши оченята, на вікно, заслонене хустиною: хустина не зовсім заслонила вікно, збоку трохи видко шибку й видко, як падає смужка блакитного світла аж додолу...

- Мамочко, розкажи мені казочку про тих маленьких діточок, що живуть у квітках і звуться ельфами. Щоночі виходять вони з квіток і грають, танцюють, співають. Ти ж казала, що у них є цариця – найстарша ельфа ? Яка вона ?

- Ельфа ця, Павлусю, зветься Лелія, бо живе у найкращій лелії в світі. В якій квітці ельф живе, то так і зветься, як та квітка. Спи, моє любе хлоп'ятко ! А завтра будемо казки казати.

Але Павлусь не спав. Він все думав про мамині казки. Раптом йому здалося, що смужка затремтіла, почала темніти. І хлопчик побачив дівчинку, таку малесеньку, гарнесеньку: очиці ясні, кучері довгі, сріблясті, на голівці малесенька золота коронка, ще й крильця є, як у метелика. В рученятах у дівчинки квітка білої лелії.

Павлусь пізнав царицю Лелію. Вона усміхнулась, та так любо, аж в хаті ясніше стало і місячна смужка порожевіла.

- Може, ти хочеш зо мною куди полетіти ?

- Я не вмію літати, - сказав Павлусь.

Лелія торкнула його квіткою своєю, і раптом Павлусь почув, як він сам зробився квіткою – рожевим маком.

- Ну, Павлусю, понесу тебе у панський садок, що на горі: там ростуть мої сестри, молодші лелії.

Лелія знялась угору, полинула...

В саду стояв пишний палац. Лелія стала просто у квітнику, а там же то лелій білих – сила. Тихо-тихо стоять і хитаються.

- Сплять. А вставайте лишень, ви, - гукнула на них Лелія і торкнула своєю квіткою.

**Раптом всі лелії захитались і заговорили, з кожної квітки
виглянуло біленьке личко ельфака.**

- Ох, нам же нема спокою ні вдень, ні вночі. Ох, бідні ми квіти !**
- Що вам таке ? Чого ви бідкаєтесь ? – спитала Лелія.**

- Та де ж нам не бідкатись ! Удень нас полють, руками займають, листя обривають, а часом і віку збавляють, гострим ножом стинають, несуть у панську палату, поставлять у воду, гублять нашу вроду. Ох, сестрице, скільки нас погинуло, любий світ покинуло...

В очах Лелії слізоньки заблисли.

- Що ж, мої любі, за те маєте вигоду: глядять вас, жалують, втішаються вами, поки ви в садочку – життя ваше красне.

- Життя наше нещасне, - відповіли сестри. - Веселі співи гучні, музиченьки бучні не дають нам спати до півночі... Темненької ночі ми до сну охочі, головоньки схилимо біленькі, - де візьметься панство вельможне, заможне.

Коли се одчинилися в палаці великі скляні двері, і вийшла молода панна.

- Як мені тут все обридло: і сей садок, і сей дім, і квітки. А пахнуть як, аж в голові морочиться.

Шкода стало Лелії своїх погордливих сестриць.

- А де ж моя сестра наймолодша ? - спитала, показуючи на порожнє місце скраю.

- Віддала сестрицю наша панна: випросила дівчина Мар'яна за щиру свою роботу влітку.

**- Треба буде її відвідати, як там вона в іншому садочку мається, -
мовила Лелія і хотіла ще про щось розпитати, але Павлусь
попросив летіти далі, бо лелії засмутили його своїми розповідями.**

Лелія знялась вгору, і в одну мить Павлусь побачив велике місто, блискуче світло, розкішні крамниці, у вікнах яких було виставлено багато всякого дива: там і ляльки, там і цяцьки, там і ласощі різні, і золоті оздоби, і сукні коштовні, і книжки з малюнками...

Лелія спинилась біля одної дуже великої крамниці, там в освіченому вікні стояло багато квітів: рожі, лелії усяких барв, конвалії, фіалки. І всі ці квіти у віночки звиті та в пучечки пов'язані: та все такі розкішні та красні, аж сяють.

Павлусь аж руками сплеснув.

- Леліє, поговори з ними, нехай вони тобі що-небудь розкажуть.

- Ні, Павлусю, вони не можуть говорити, бо ці квіти не справжні, вони зроблені, через те не пахнуть і листя мають грубе.

Павлусь спитав, хто робить ці квіти. Знялася Лелія вгору з Павлусем, аж на четвертий поверх тої ж таки самої кам'яниці. Хлопчик побачив кімнату з голими стіями, брудними, серед хати довгий стіл, нічим не накритий, а на столі купа різних шматок, дротів, ниток, фарби різні, позолота...

За столом, на лавках сидять дівчата, убрані по-міському, але надто вбого, запнуті брудними фартушками; кожна дівчина має ножижки і багато маленьких щипців, колодочок, лещаток; перед кожною лежить купа шмаття та дріб'язку.

Одні дівчата витискають гострою машинкою листя та пелюсточки, другі вправляють дроти в те листя, треті фарбують, четверті крохмалють, завивають. Вони не уважають, що важко потюмились, поблідли від сидіння в душній хаті за марудною роботою. Аби їм більше зробити.

- Як мені хочеться їсти, - просто аж руки трусяться ! – сказала одна дівчина. - Прийшла я сьогодні пізно на роботу, - і сама не знаю, як се я так спізнилась ! Та от, мене не пустили обідати, та ще й кажуть, що не заплатять за сей день нічого.

**- Ой, лихо, що я наробила, - та я ж миску з фарбою перекинула !
Що ж мені тепер буде? – скрикнула друга дівчина.**

Раптом прибiгла найстарша робiтниця.

- А що тут уже накоїли ? – гукнула вона та так грізно й голосно, що Павлусь аж затремтів.

- Ой Леліє, неси мене звідси. Тут погано, бридко, страшно.

Лелія миттю спустилась на землю.

- Полетімо до моєї молодшої сестриці, що росте у селянки в садочку, - сказала вона.

Знову вони полинули швидко-швидко. Хвилиночка, мить – і вже зникло місто. Павлусь побачив, що вже день займається і світло рожеве ранньої зорі бореться з блакитним світлом місяця.

Лелія тихо спускається додолу біля якоїсь маленької, низенької, похилої хатинки. А се ж хатина знайомої дівчини Мар'яни, - Павлусь зараз пізнав. Се ж його рідне село, а дівчина – їх сусідка.

Он і грядочка з квітами – чого там тільки нема – і чорнобривці, і любисток, і рута, і м'ята кучерява, ще й повної рожі кущик невеличкий, та все те барвінком хрещатим облеплено. Посередині росте біла лелія. Видно, що господиня за нею дбає.

Походжає поміж квітами дівчина Мар'яна, а за нею ходить її братик, білоголовий хлопчина, і носить збан з водою. Мар'яна показує йому, де поливати.

Пішли Мар'яна з братом в хату снідати, а Лелія з Павлусем приступили до білої лелії. Ой, і заспівала ж біла квітка, розповідаючи про безтурботне своє життя у Мар'яни.

- Мені в цій квітинці краще, ніж цариці, - красую, пишаю, лишенька не знаю ! Моя люба Мар'яночка краща мені, як сестричка, - як на неї подивлюся, мов до сонечка, всміхнуся. Щовечора і щорана, як вона нас поливає, то веснянку співає.

А Мар'яні вдень не до гуляння, - на роботі з ранку до смеркання, на чужому полі ніжки натомила, на чужій роботі ручки натрудила... Як прийшла додому, то аж похилилась... глянула на мене: «Ти ж моя відрада ! Рости, леліє, розкішна, красна, щоби була моя доленька щасна»

Лелія слухала та раділа, що її сестриця така щаслива. Торкнула вона сестру своєю квіткою. Раптом молоденька лелія виросла висока, квітки на ній дивно розцвілися і спалахнули світлом сріблясто-рожевим, на листі засвітилася діамантова роса і різними барвами заграла.

**Павлусь глянув, аж він у своїй кімнаті лежить на ліжку.
Лелія рожева, мов хмарка на сході сонця, нахилилась до нього,
кивнула голівкою і зникла.**

**Павлусь простяг до неї руки, хотів голосно гукнути і...
прокинувся.
Сонячний теплий промінь палав йому в очі, а над ним стояла його
мама і цілувала в чоло.**

кінець

малювала Г. Кислякова
редактор Д. Полова

Відеоурок:

<https://www.youtube.com/watch?v=0QexBCgv6RQ>

АУДІОКАЗКА:

<https://www.youtube.com/watch?v=xfNOLWbaxeo>

Домашнє завдання:

Знати біографію письменниці